

ABSTRAKTA

Paradoxy kvality života, která souvisí se zdravím (HRQL)

Jiří MAREŠ, Jana MAREŠOVÁ

Abstrakt: Cíle této přehledové studie lze shrnout do tří bodů: 1. přiblížit pojem kvalita života související se zdravím a jeho klinické využití, 2. charakterizovat pojem paradox, 3. popsat a vysvětlit pět paradoxů, které byly zjištěny při zkoumání té kvality života, jež souvisí se zdravím. Pojem kvalita života, aplikovaný ve zdravotnictví obecně a v jednotlivých medicínských oborech zvláště, má své specifické označení: HRQL (health-related quality of life). Obecně lze říci, že HRQL je užší pojem než kvalita života a je vhodné s ním pracovat, pokud se uvažuje o širších kontextech poskytování zdravotní péče. Při zjišťování kvality života související se zdravím hrají nezanedbatelnou roli psychologické, sociální, kulturní a etnické faktory.

Klíčová slova: kvalita života, kvalita života související se zdravím, paradoxy kvality života

---

Otázky kvality života na základě předchozích výzkumů

Oliva ŘEHULKOVÁ, Evžen ŘEHULKA

Abstrakt: V článku je shrnuto několik studií, v nichž se autoři zabývali zkoumáním kvality života u učitelek základních škol a u adolescentní mládeže. Ve výsledcích se klade důraz na studium struktury kvality života, která se věkem kvalitativně mění, věk je dobré zvažovat při interpretaci údajů o kvalitě života, je specificky závislá na zdraví a na průběhu výkonu pedagogického povolání; některé charakteristiky kvality života v mladém věku mohou signalizovat pozdější zdravotní ohrožení. Kvalitu života je možno programově, tedy výchovně, sebevýchovně či psychoterapeuticky ovlivňovat.

Klíčová slova: kvalita života, struktura kvality života, dynamika kvality života, profese učitele, adolescentní mládež

Kvalita života z pohledu empirických dat

Jitka ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Bohumil VAŠINA

Abstrakt: Studie uvádí srovnání různých metod a technik pro diagnostiku kvality života. Položili jsme otázku nakolik spolu souvisí míra kvality života a životní spokojenost měřené různými metodami.

Klíčová slova: SEIQoL, vicepoložková škála kvality života, celková životní spokojenost, grafické a numerické škály, kvalita života

---

Následky léčby dětských nádorových onemocnění a jejich vliv na kvalitu života: předběžné výsledky projektu QOLOP

Marek BLATNÝ, Tomáš KEPÁK, Irena VLČKOVÁ, Martin JELÍNEK, Petra NAVRÁTILOVÁ, Milan PILÁT, Šárka KÁROVÁ, Alena SLEZÁČKOVÁ, Hana HRSTKOVÁ, Jaroslav ŠTĚRBA

Abstrakt: Psychosociální a kognitivní problémy po prodělané léčbě dětské malignity jsou jedním z nejčastějších zdravotních problémů po léčbě. Projekt QOLOP (Quality of Life Longitudinal Study of Pediatric Oncology Patients) je prospektivní longitudinální studie, která si klade za cíl identifikovat oblasti, v nichž je snížena kvalita života dětí po léčbě nádorového onemocnění, a to jak v objektivních ukazatelích (mobilita, funkce smyslových orgánů, sociální začlenění), tak v subjektivní percepci spokojenosti (emoční prožitky, životní spokojenost). V předkládané studii analyzujeme data od 37 bývalých onkologických pacientů ve věku 8 – 14 let, která jsme porovnali s kontrolní skupinou dětí z brněnských základních škol. Zaměřili jsme se na čtyři oblasti kvality života: zapojení do běžných denních aktivit, vztahy mezi dětmi a rodiči, depresivitu a vnímanou kvalitu života. Děti po onkologické léčbě uváděly menší míru zapojení do sociálních aktivit, nižší míru depresivity a větší spokojenost se svým zdravím, vírou, vzhledem a možností chodit do školy, než děti z kontrolní skupiny. Žádné rozdíly nebyly zjištěny v tom, jaké vztahy mají se svými rodiči. Některé výsledky jsou neočekávané (nižší míra depresivity u dětí po léčbě) a jsou podrobně diskutovány.

Klíčová slova: dětská onkologie, kvalita života, důsledky léčby, psychosociální a kognitivní

Kvalita života pečovatелů o děti s onkologickým onemocněním

Helena VAĐUROVÁ

Abstrakt: Příspěvek představuje koncept kvality života pečovatелů o děti s onkologickým onemocněním, zabývá se jednotlivými faktory ovlivňujícími subjektivní hodnocení kvality života pečovatелů a prezentuje současné modely kvality života pečovatелů a možnosti jejího měření. Příspěvek dále analyzuje současnou situaci v oblasti poskytování nelékařských služeb (psycholog, sociální pracovník, neziskový sektor, duchovní služby, ubytování během léčby, speciální pedagog, atd) pečovatелům v České republice. V závěru příspěvek prezentuje dílčí výstupy výzkumu provedeného v roce 2007, jenž analyzoval hodnocení kvality a adekvátnosti současně nabídky nelékařských služeb pečovateli a vliv jejího využívání na kvalitu života pečovatелů o děti s onkologickým onemocněním.

Klíčová slova: onkologické onemocnění, pečovatel, kvalita života pečovatele, faktory ovlivňující kvalitu života pečovatele, zvládání zátěže, měření kvality života pečovatele

---

Význam práce herního specialisty s kinezioterapeutickou specializací u onkologicky nemocných dětí

Marie BLAHUTKOVÁ, Jana DLOUHÁ

Abstrakt: Pobyt dítěte v nemocnici znamená vždy velkou psychickou zátěž, zejména pokud je dítě vážně nemocné. Tato zátěž představuje mnoho bolesti, stres z prostředí, strach z bílého pláště, nečekanou samotu, strach z budoucnosti a další negativa. Všechny tyto příčiny mají za následek postupnou změnu osobnosti dítěte. Práce herních specialistů v oblasti kinezioterapeutických přístupů má za následek zlepšování komunikace s nemocničním personálem, zlepšení spolupráce s rodinou a ovlivňuje také kvalitu života nemocných dětí.

Klíčová slova: kinezioterapie, dětská onkologie, psychomotorika, psychostimulace

---

Vliv vyučovacího procesu v našich ZŠ při nemocnicích na kvalitu života nemocného dítěte

Jana DLOUHÁ, Marie BLAHUTKOVÁ

Abstrakt: Článek se zabývá vyučovacím procesem ve škole při nemocnici, neboť výchova a vyučování ve škole při nemocnici není samostatným

a neodvislým procesem, nýbrž je součástí procesu léčebného. Řeší se zde navázání osobního kontaktu s nemocným dítětem jako nutné východisko každé učebně výchovné práce na dětském lůžkovém oddělení, dále potřebnost spolupráce učitele ve škole při nemocnici s kmenovou školou žáka a organizace vyučování hospitalizovaných žáků. Stěžejní pozornost je věnována didaktice hospitalizovaných dětí – teorii vzdělání, tj. nutné úpravě obsahu a rozsahu učiva s ohledem na žákův zdravotní stav a na to, jak dlouho je žákovi ošetřujícím lékařem povoleno účastnit se vyučování. Poukazuje se zde na možnost – s ohledem na nově zavedené ŠVP – do vzdělávací oblasti Člověk a jeho zdraví vhodně začlenit i vysvětlování podstaty onemocnění dětí, léčebných zákroků a procedur, kterým se dítě během jeho pobytu v nemocnici podrobuje. V teorii vyučování hospitalizovaných žáků se autorky zabývají tím, jaké vyučovací metody, formy a prostředky se jeví jako nejvhodnější pro potřeby vyučování žáků v nemocničním prostředí, a vlastní strukturou vyučovacího procesu ve škole při nemocnici: zvláštnostmi didaktických metod u hospitalizovaných žáků – motivačních, expozičních se zaměřením na didaktické pomůcky, fixačních a roli samostatné práce a klasifikaci nemocných žáků včetně sebehodnocení žáků.

Klíčová slova: základní školy při zdravotnických zařízeních, teorie vzdělání, teorie vyučování, výchova a vyučování jako součást léčebného procesu, organizace vyučování, didaktika hospitalizovaných dětí, struktura vyučovacího procesu ve škole při nemocnici, didaktické metody.

Volný čas dětí v nemocnici a kvalita života

Jana DLOUHÁ, Marie BLAHUTKOVÁ

Abstrakt: Článek se zabývá problematikou volného času dětí hospitalizovaných v nemocničním prostředí. Zamýšlí se nad tím, jaká specifika mají funkce volného času v nemocničním prostředí. Jaké aktivity přispívají k relaxaci dětí, ke kompenzaci jejich stresů a obav z průběhu léčby a doby hospitalizace, k osobnostnímu rozvoji dětí. Poukazuje na důležitost práce učitele a vychovatele ve škole při nemocnici v souvislosti s ovlivňováním volného času nemocných dětí. Pozornost je dále věnována roli dobrovolníků a netradičním aktivitám pro malé pacienty, jako jsou výlety vně areálu nemocnice, konkrétně výlety onkologických pacientů do ZOO města Brna.

Klíčová slova: volný čas, volný čas dětí v nemocnici, funkce volného času, škola při nemocnici, mimořádné aktivity dobrovolníků.

Postoje žáků ke kvalitě života školy – výzkumné teze

Věra VOJTOVÁ

Abstrakt: V článku představujeme pedagogický nástroj pro zjišťování postojů žáků základních škol ke kvalitě života ve škole. Jde o první fázi našeho dlouhodobého výzkumu, jehož cílem bylo ověřit použitelnost škály k měření kvality života školy z perspektivy žáků. Vycházíme z kvality života školy v kontextu inkluzivního vzdělávání. Představíme koncept a metodologii našeho výzkumu a výsledky vybraných výzkumných zjištění, která nás pro výzkum inspirovala. Interpretujeme zde postoje žáků základních škol ke kvalitě života školy, která jsme získali na souboru 1596 respondentů. V celkové škále hodnocení školního života převažují mírně pozitivní postoje. Žáci základních škol spojují školu s příležitostmi k učení, uvědomují si možnosti a příležitosti, které jim škola dává. Škola pro ně však není místem „kam skutečně rádi chodí“, ve škole sami sebe vnímají jako méně důležité, pozornost k vlastní osobě pocítují spíše ambivalentně zvláště ve vyšších ročnících.

Klíčová slova: kvalita života školy, riziko vylučování, škola pro všechny, inkluzivní vzdělávání, postoje ke školnímu životu, koncept kvality života.

Psychotraumatizace žáků, studentů i učitelů na českých školách

Rudolf KOHOUTEK, Eva FILIPKOVÁ

Abstrakt: Příspěvek se zabývá různými druhy psychotraumatizace během školní docházky. Na základě výzkumu u studentů vysokých, středních a základních škol byly zjištěny nejčastější stresové faktory, které jsme roztrídili na několik typů. Mezi nejčastější stížnosti patřilo učitelovo ponižování studenta, poruchy osobnosti učitele (neuroticismus, „choleričnost“) a šikana ze strany učitelů i mezi studenty. Identifikovali jsme symptomy psychotraumatizace a navrhli možnosti prevence a terapie psychotraumatizace ve školách. V příspěvku uvádíme několik příkladů mikrotraumat, mající negativní dopad nejen na školní výkon, ale také na žákův duševní a sociální vývoj.

Klíčová slova: psychotraumatizace, mikrotraumata, stresové faktory, prevence psychotraumatizace

---

Kvalita života dlouhodobě nezaměstnaných

Božena BUCHTOVÁ

Abstrakt: Cílem studie bylo zkoumat vztah mezi dlouhodobou ztrátou práce, kvalitou života a proměnnými věkem, pohlavím, vzděláním a délkou ztráty práce. K měření subjektivního hodnocení kvality života bylo použito metody SEIQoL (Schedule for the Evaluation of Individual Quality of Life) autorů C. A. Boyle, H. McGee, C. K. B. Joyce. Výzkumný vzorek zahrnoval 1957 respondentů, z toho 966 dlouhodobě nezaměstnaných, kontrolní vzorek 949 zaměstnaných, dále 22 bezdomovců a 20 nezaměstnaných matek po mateřské dovolené. Strukturované rozhovory s prvními dvěma skupinami respondentů probíhaly po celém území ČR, rozhovory s bezdomovci a s nezaměstnanými matkami po mateřské dovolené byly uskutečněny v regionu Moravy a Slezska. Výsledky výzkumu prokázaly: 1. V profilu kvality života zaměstnaných i nezaměstnaných respondentů jsou významné stejné životní oblasti v pořadí důležitosti – rodina, zdraví, práce, duševní pohoda a vztahy mezi lidmi. U lidí bez domova a nezaměstnaných matek po MD bylo preferováno odlišné pořadí životních oblastí, podmíněné jejich životní situací. 2. Vlivem ztráty práce nabývají důležité životní oblasti rozdílné relativní četnosti sémantických významů i odlišné pořadí. 3. Dlouhodobá ztráta práce negativně ovlivňuje celkové subjektivní hodnocení kvality života, spokojenost s jednotlivými oblastmi života a hodnocení smysluplnosti života. 4. Korelační analýzy potvrdily u zaměstnaných i nezaměstnaných statisticky významné souvislosti mezi oblastmi kvality života, spokojenosti s nimi a proměnnými věkem, pohlavím, vzděláním a délkou ztráty práce. 5. Délka nezaměstnanosti výrazně negativně koreluje se vzděláním ($-0,226$; $p \leq 0,01$). S vyšší vzdělání klesá délka ztráty práce, stoupá důležitost práce na sobě, životní spokojenost a duševní pohoda. Vzdělanější lidé se „lépe“ vyrovnávají se ztrátou práce. 6. Nezaměstnaní muži se více než ženy obtížně vyrovnávají se ztrátou finančního zázemí. Ztrátu práce významně častěji kompenzují zájmy a koníčky. 7. U věkově starších mužů má s rostoucí délkou nezaměstnanosti prožívání ztráty práce tíživější dopad na smysluplnost života než u ostatních nezaměstnaných. 8. Výsledky ANOVY potvrdily statisticky významné rozdíly v průměrných hodnotách kvality života pro jednotlivé životní oblasti – rodina, zdraví, práce, duševní pohoda, vztahy mezi lidmi, koníčky, zájmy hobby, práce na sobě, peníze, bydlení a spokojenosti s nimi, a to jak mezi muži a ženami (bez ohledu na zaměstnanost), tak i mezi nezaměstnanými muži a ženami.

Klíčová slova: kvalita života, oblasti života, smysluplnost života, SEIQoL, práce, nezaměstnanost

---

Úloha spirituality v kvalitě života a životní spokojenosti u mladých lidí

Irena OCETKOVÁ

Abstrakt: Příspěvek se zabýval úlohou spirituality v životní spokojenosti a kvalitě života mladých lidí. Téma vycházelo ze skutečnosti, že spiritualita a vše, co souvisí s náboženským životem lidí, je součástí kultury lidstva a z poznatku z dějin psychosociální a duchovní kultury, že duchovní život je spojován jak s pozitivními, tak s negativními důsledky pro osobní pohodu a kvalitu života člověka. První část tvořil stručný přehled dosavadních poznatků o duchovních komponentách života, jako jsou religiozita, víra, svědomí, náboženská praxe a duchovní nevědomí, spojovaných v odborných studiích i v tradici s kvalitou života a životní spokojeností v širokém smyslu slova. Druhá část seznamovala s výsledky realizovaného explorativního heuristického výzkumu, jehož cílem bylo najít existující souvislosti mezi spiritualitou na jedné straně a kvalitou života a životní spokojeností na straně druhé v kontextu dalších relevantních proměnných.

Klíčová slova: spiritualita, transcendence, smysl života, víra, náboženství, náboženská (religiozita), životní pohoda, kvalita života, životní spokojenost, pocit subjektivní pohody.

Kvalita života ve stáří

Vladimír SMÉKAL, Hana HOBZOVÁ

Abstrakt: V pohledu sociální politiky a sociologie je stáří označováno jako „třetí věk“. Výzkum kvality života ukázal, že obyvatelé domovů důchodců připisují menší důležitost péči o sebe sama, o prostředí a bydlení, o fyzickou soběstačnost a psychickou pohodu v důsledku relativně horšího zdravotního stavu této skupiny respondentů, i v důsledku nižší míry autonomie a soběstačnosti, která pobyt v domovech důchodců provází. Vyšší důraz položený na úlohu víry odpovídá předpokladu, že při zhoršování zdraví a omezování základních potřeb se přesouvá zájem stárnoucího člověka na vyšší úroveň kvality života, naplňovanou například duchovními zájmy. Kvalita života a životní spokojenost by se mohly stát možnostmi, jak na lidský život nahlížet v průběhu jeho celého vývoje.

Klíčová slova: stáří, naděje, moudrost, spokojenost, kvalita života, duševní a duchovní život